

An Roinn Oideachais agus Eolaíochta
Leaving Certificate Examination, 2000

M 79

HEBREW STUDIES

HIGHER LEVEL

Time: 3 hours

Total Marks: 400

All four sections, A, B, C and D must be attempted. Each section carries 100 marks.

SECTION A

Candidates must answer on ONE passage only.

1.

וַיִּצְחַק בְּנֵי מְבוּאֵי פָאָר לְחַי
רַעִי וְהוּא יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַגִּבּוֹן: ⁶³וַיֵּצֵא יָצֵק לְשׁוּדֵי פִשְׁדָּה לִפְנֵי
טָרְב וַיִּשָּׂא. עֵינָיו נִרְא וְהָגָה גְּמִלִים בְּאֵיִם: ⁶⁴וַיִּתְּשֵׂא רִבְקָה אֶת־
עֵינָהּ וַתִּרְא אֶת־יָצֵק וַתִּפְּלֵ מִעַל הַגְּמִל: ⁶⁵וַתֹּאמֶר אֶל־הַעֲבָד
טַרְבֵּאִישׁ הַלְּוָה הַזֶּה בְּשָׂדֵה לְקַרְאֵהֵנוּ וַיֹּאמֶר הַעֲבָד הוּא אֲדֹנָי
וַתִּקַּח הַצִּיּוֹר וַתִּתְּנֶם: ⁶⁶וַיִּסְפֹּר הַעֲבָד לַיָּצֵק אֵת כָּל־הַדְּבָרִים
אֲשֶׁר עָשָׂה: ⁶⁷וַיִּבְטְאֵה יָצֵק הַאֲנָלָה יִשְׂרָה אֱמִי וַתִּקַּח אֶת־רִבְקָה
וַתַּהַרְלֵהָ לְאִשָּׁה וַיִּאֲהָבֶהּ וַיִּלְבָּם יָצֵק אֶת־רֵבִי אֱמִי: ׀

- (a) From your knowledge of the wider context of the passage above, show how the passage above provides an appropriate and significant ending to the episode it concludes. (25)
- (b) Parse and translate the following three words:
וַיִּתְּשֵׂא וַיִּצְחַק וַתִּרְא (25)
- (c) Write a short essay discussing the role of women in biblical and post-biblical tradition. Support your answer with reference to the Bible or Mishnah. (50)

OR

2.

וַיִּשְׁמַע הַמֶּלֶךְ וַיִּבְרַח מִבְּיַת הַמֶּלֶךְ
מִלְּפָנֵי מְלָכֶם אֲשֶׁר בְּחָרְתֶם לָכֶם וְלֹא־עָנָה יְהוָה אֶתְכֶם בְּיָוִם
הַהוּא: ¹⁹וַיִּסְמְאֵנוּ הָעַם לְשִׁמְעַ בְּקִיל שְׂמוּאֵל וַיֹּאמְרוּ לֹא־כִי אִם־
מֶלֶךְ יְהוָה עָלֵינוּ: ²⁰וַהֲוֵינוּ גַם־אֲנָהֵנוּ כְּכָל־הַגּוֹיִם וְשִׁפְטָנוּ מִלְּפָנֵינוּ
וַיֵּצֵא לִפְנֵינוּ וַיִּלְחֶם אֶת־מֶלֶךְ־מִתְּנָנוּ: ²¹וַיִּשְׁמַע שְׂמוּאֵל אֵת כָּל־דְּבָרֵינוּ
הָעַם וַיִּדְבַּר־ם בְּאָזְנוֹ יְהוָה: ׀ ²²וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־שְׂמוּאֵל שְׁמַע
בְּקוֹלִים וְהַמְלִכְתָּ לָּהֶם מֶלֶךְ וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל אֶל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל לֵהוּ
אִישׁ לְעִירוֹ:

- (a) Comment on the historical and religious concerns which lie behind the dispute in the passage above. (25)
- (b) Parse and translate the following three words:
וַיִּסְמְאֵנוּ בְּאָזְנוֹ לְשִׁמְעַ (25)
- (c) Write a short essay outlining the achievements and failures in the life of Solomon. Support your answer with biblical and historical references. (50)

SECTION B

Candidates must answer on ONE passage only.

1.

וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי מִתְנִיף וְקַמְתָּ וְדַבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם
אֵת כָּל־אֲשֶׁר אֲנִי אֹצֵר¹⁷ אֶל־תַּחַת מַפְנֵיהֶם פֶּן־אֲחַתֵּךְ לִפְנֵיהֶם׃
וַיֹּאֲמֵי הִנֵּה נִתְתִּיף הַיּוֹם לְעִיר מִבְּצֹר
וְלַעֲמֹוד בְּרוּל וְלַחֲמוֹתַי נַחֲשֵׁת יַעֲלֶבְלֵהָ אֶרֶץ
לְמַלְכֵי יְהוּדָה לְשָׂרֵיהֶּי לִבְהִנְיָהּ וְלַעֲמֵי הָאָרֶץ׃
וַיִּנְלַחֲמוּ אֹלֶיךָ וְלֹא־יִכְלְוּ לָךְ כִּי־אָחֳזָה אֲנִי נְאֻם־יְהוָה לְהַצִּילְךָ׃ פ

- (a) To what extent does the passage above sum up the role and mission of Jeremiah? (25)
- (b) Suggest a suitable title in Hebrew for the passage above. (25)
- (c) Write a short essay outlining the attitude of any **one** prophet towards the official cult and worship in Ancient Israel. Support your answer with biblical and historical references. (50)

OR

2.

מִשְׁנֵה יב
יְהִלֵּל וְשִׁמְאֵי קִבְּלוּ יִמְהָם־ הַלֵּל
אוֹמֵר יְהִי מִפְּלִמְדֵי שֶׁל אֶהְרוֹן,
אוֹהֵב שְׁלוֹם, וְרוֹדֵף שְׁלוֹם, אוֹהֵב
אֶת־הַבְּרִיּוֹת, וּמְקַרְבֵּן לַתּוֹרָה־
מִשְׁנֵה יד
יְהוּא הָיָה אוֹמֵר אִם אֵין אֲנִי לִי מִי
לִי ז וְכִשְׁאַנִּי לְעֶצְמִי מָה יֵאָנִי?
וְאִם לֹא עֲכָשִׁיו יֵאִמְתִּי?

- (a) Comment on the significance of the short sayings of Hillel in the passage above. (25)
- (b) Suggest a suitable title in Hebrew for the passage above. (25)
- (c) Write a short essay outlining the context and background of wisdom teaching found in the Hebrew Bible. Support your answer with biblical and historical references. (50)

OVER→

SECTION C

Candidates must answer on ONE passage only.

1. ²יִשְׁנֶה יְהוָה בְּנוֹם צַרָּה וְשִׁגְבֹךְ שֵׁם אֱלֹהֵי יַעֲקֹב:
³וְיִשְׁלַח עֲזָרָתוֹ מִקֹּדֶשׁ וּמִצִּיּוֹן יִסְעֶהָ:
⁴זִכֹּר כָּל־מִנְחֹתָיָהּ וְעוֹלֹתָיָהּ יְדִשְׁנֶה סִלְהֵי:
⁵יִתֵּן־לָהּ כָּל־כִּבְכָּד וְכָל־עֲצָתָהּ וּמִלָּא:
⁶בְּרִנָּה וּבִישׁוּעָתָהּ וּבְשֵׁם־אֱלֹהֵינוּ נִדְגַל־
יִמְלֵא יְהוָה כָּל־מִשְׁאֲלוֹתֶיהָ:
וְעֲתָהּ יִדְעֵתִי כִּי הוֹשִׁיעַ יְהוָה מִשִּׁיחוֹ
וְעָנָהוּ מִשְׁמֵי קֹדֶשׁוֹ בְּגִבּוֹרוֹתַי יֵשַׁע יְמִינוֹ:
⁸אֱלֹהֵי בְרֻכָּב וְאֱלֹהֵי בְּסוּסִים וְאֱנַחְנוּ בְּשֵׁם־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ נִזְכֹּרֵי:
⁹הֲמָה כָּרְעוּ וְנִפְּלוּ וְאֱנַחְנוּ קָמְנוּ וְנִתְעוֹדְדָהּ:

- (a) Do the details found in the Psalm above offer any indication as to its possible origin, and to the context in which it may have been used in Ancient Israel. (25)
- (b) Parse and translate the following three words:
יִמְלֵא כָּל־כִּבְכָּד יִסְעֶהָ: (25)
- (c) Write a short essay outlining the importance of sacrifice in Ancient Israel. Support your answer with biblical and historical references. (50)

OR

2. ³⁷אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי מֹשֶׁה לֵאמֹר: ³⁸דַּבֵּר
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וַעֲשׂוּ לָהֶם צִיצִית עַל־כַּנְפוֹי בְּגָדֵיהֶם
לְדַרְתָּם וְנָתַתִּי עֲלֵי־צִיצִית הַכֶּנֶף פֶּתִיל תְּכֵלֶת: ³⁹וְהָיְתָה לָכֶם לְצִיצִית
וְזָכַרְתֶּם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא־
תִּתְּרוּ אַחֲרָי לְבַבְכֶם וְאַחֲרָי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אֹתָם זָנוּם אַחֲרֵיהֶם:
⁴⁰לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתַי וְהָיִיתֶם קְדוֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם:
⁴¹אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְהוֹיֹת
לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: ⁴²

- (a) Comment on the symbolism contained in the instructions given in the passage above. (25)
- (b) Parse and translate the following three words:
בְּגָדֵיהֶם וְהָיִיתֶם לְדַרְתָּם (25)
- (c) Write a short essay outlining the origin and development of the feast of Hannukah. Support your answer with biblical and historical references. (50)

SECTION D

Candidates must answer on ONE passage only.

1.

יִבְחַדְשׁ הַשְּׁלִישִׁי לְצֵאת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּיוֹם:
הַזֶּה בָּאוּ מִדְּבַר סִינַי: וַיִּסְעוּ מִרְפִּידִים וַיָּבֹאוּ מִדְּבַר סִינַי וַיַּחֲזִנוּ
בַּמִּדְבָּר וַיַּחֲרָשׁוּ יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הַהָר: וּמִשָּׁה עָלָה אֶל־הָאֱלֹהִים
וַיִּקְרָא אֵלָיו וַיְהִי מִן־הַתְּהִי לֵאמֹר כֹּה תֹאמַר לְבֵית יִשְׂרָאֵל וְתֹאמַר
לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל: אַתֶּם רְאִיתֶם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְמִצְרַיִם וְאֲשֶׁא אֶתְכֶם
עַל־כַּנְפֵי נְשִׁימוֹת וְאֶכֶּא אֶתְכֶם אֵלָי: וְעַתָּה אִם־שָׁמַעַתְּ שְׁמֵעוּ בְּקוֹלִי:
וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־בְּרִיתִי וְהָיִיתֶם לִי סֻגְלָה מִכָּל־הָעַמִּים כִּי־לִי כָל־
הָאָרֶץ: וְאַתֶּם תְּהִיוּ לִי מִמְּלַכַת כְּהֵנִים: וְגִי קְדוֹשׁ אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים:
אֲשֶׁר תְּדַבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

- (a) Comment on the importance of the passage above in the light of its historical and religious background. (25)
- (b) Suggest a suitable title in Hebrew for the passage above. (25)
- (d) Write a short essay describing the roles played by Moses and Joshua in establishing and maintaining the covenant between God and his people. Support your answer with biblical and historical references. (50)

OR

2.

גִּילִי מְאֹד בַּת־צִיּוֹן הִרְעִי בַת יְרוּשָׁלַם
הִנֵּה מֶלֶכְךָ יָבוֹא לָךְ צְדִיק וְנוֹשֵׁעִי הוּא
עָנִי וְרַכֵּב עַל־חֲמֹר וְעַל־עֵיר בֶּן־אֲהֻנָּה:
וַיְהִי־תִי־תִרְכַּב מֵאֲפֹרִים וְסוּסֵי מִירוּשָׁלַם
וַיִּנְכַּרְתֶּהָ קֶשֶׁת מִלְחָמָה וְדָבָר שְׁלוֹם לְגוֹיִם
וּמִשְׁלוֹ מִיָּם עַד־יָם וּמִנְהַר עַד־אֲפְסַרְאָרֶץ:
וְגַם־אֶת בְּדָם־בְּרִיתֶךָ שִׁלַּחְתִּי אֶסִּירֶיךָ מִכּוּר יֵאֵין מִים בּוֹי:

- (a) Comment on the imagery used in the passage above in the light of its historical and literary background. (25)
- (b) Suggest a suitable title in Hebrew for the passage above. (25)
- (e) Write a short essay outlining the characteristics of the Messiah as perceived by the biblical prophets. Support your answer with biblical and historical references. (50)